

Письменники творять дива на папері, ми їх читаємо, ми ними захоплюємося, ми обговорюємо і живемо за прописаними сценаріями. Ніхто не скаже, що жодного разу не використав думку, ідею чи цитату прочитану в книзі. Одні такі книги живуть довго, інші стають безсмертними, а є деякі, які губляться у часі і просторі. Існують витвори літераторської уяви, які вже багато років визнані читачами і світом загалом, чиє слово не тьмяніє у вирі життя. Такі книги та їхніх авторів відзначають різними літературними преміями.

Літературна премія - заохочення досягнень у галузі літературної творчості, яке регулярно і за певними правилами, сформульованим у статуті премії, призначає коло експертів (обраних також за правилами або призначених засновником премії комітет, рада, журі, комісія), вибираючи одного або декількох призерів зі списку кандидатів (лонг-листа і шорт-листа). Премія зазвичай містить грошову винагороду, яка дублюється тим чи іншим знаком символічного визнання заслуг (медаль, статуетка і ін.). Рішення про премії оголошується публічно, її вручення найчастіше відбувається у вигляді спеціально організованої публічної церемонії. Йдеться про одну із стратегій посвідчення і підтримки літературного авторитету.

Премії диференціюються за різними родами і видами словесності (поезія, проза, драма; детектив, фантастика та ін.), Вони відзначають останній твір автора або вручаються за сукупністю зробленого. Різновидом премій є нагороди переможцям того чи іншого літературного конкурсу (фестивалю), а також стипендії (гранти), що стимулюють подальшу творчість письменника (форма майнової підтримки, варіант сплаченої творчої відпустки або своєрідного відрадження).

Беручи свій генетичний початок від королівського меценатства й аристократичного заступництва (патронату), призів у змаганнях трубадурів і менестрелів, сезонним святкам в тій чи іншій місцевості («Квіткові гри»), літературні премії як розгалужена громадська інституція відносяться вже до нового і новітнього часу. Та у повній мірі вони розвиваються в умовах літературного ринку, коли навколо словесності складається складна мережа інтересів і взаємодій різних груп, виникають особливі ролі та рольові стратегії видавця, книгопродавця, критика, журналіста, розгортаються літературна полеміка і боротьба.

Присуджувати премії можуть як державні організації, так і будь-які форми громадських об'єднань - від професійних до аматорських. Кількість і різноманітність премій вказує на складний і динамічний устрій суспільства, багатство і стійкість взаємин у ньому. Поряд з корпоративними («цеховими»), місцевими (міськими, регіональними) і національними літературними преміями, є премії міжнародні. Найбільша і найстаріша з них - Нобелівська премія з літератури (з 1901). Крім неї, найбільш старими нагородами, але вже більш вузького, національного масштабу виступають швейцарська франкомовна премія Рамбера (1898), французькі Гонкурівська премія (1903) і премія "Феміна" (1904), Народна премія Шиллера в Німеччині (1905), іспанська премія Фастенрата (1909), Пулітцерівська премія в США (1903), з нових найвідоміша - Премія пам'яті Астрід Ліндгрєн, в Швейцарії (2002). Всі вони існують до нинішнього дня.

В Україні відомими є Літературна премія імені Леоніда Глібова, Літературна премія імені Наталі Забіли, Державна літературна премія імені Олеся Гончара, Літературна премія «Звук павутинки» імені Віктора Близнеця, Літературна премія імені Володимира Сосюри та багато інших. Див. детільніше у статті Літературні і літературно-мистецькі премії в Україні

Міжнародні премії з літератури сприяють активізації культурного процесу, заохоченню й підтримці талановитих письменників, а також підвищенню інтересу широкого загалу до літератури.

Нобелівська премія

Нобелівська премія в галузі літератури вважається найпрестижнішою міжнародною літературною премією у світі.

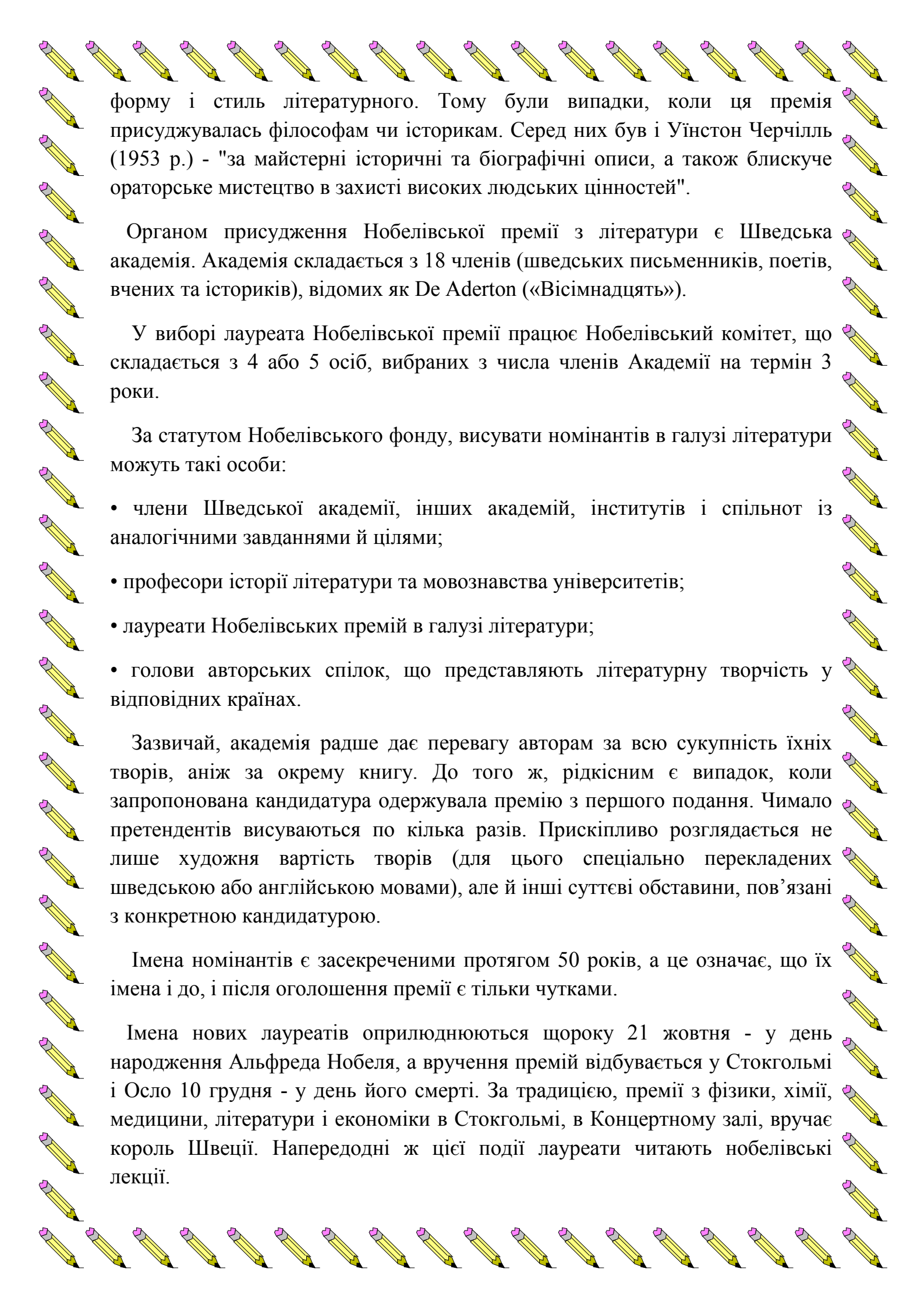
Заснована премія, згідно з заповітом шведського підприємця, винахідника та філантропа Альфреда Бернарда Нобеля, який, зокрема, знаменитий тим, що винайшов динаміт. Весь свій статок (близько 31,5 млн. шведських крон) він призначив на фінансування міжнародної премії. Згідно з його волею, річний прибуток від цієї спадщини має ділитися на 5 рівних частин між особами, які попереднього року найбільше прислужилися людству в різних галузях діяльності. А саме, у галузі фізики, хімії, фізіології або медицини, літератури, а також за особливі досягнення перед людством у справі миру (Нобелівська премія миру).

Виняток — математика. Це пов'язано із сумною історією кохання Альфреда. Дівчина, яку він кохав, вийшла заміж за математика. Саме через це Нобелівська премія не поширюється на цю галузь науки.

1900 року був створений Нобелівський комітет, який і виплачує премії. Вручення премій почалося 1901 року.

За час існування премії було запропоновано лише одне нововведення: 1968 року Шведський банк з нагоди свого 300-річчя вирішив виділити гроші на премію з економіки, і Нобелівський комітет взяв на себе зобов'язання з їх розподілу. Офіційно іменована як премія з економіки пам'яті Альфреда Нобеля, вона вперше була присуджена 1969 року.

За заповітом Альфреда Нобеля, премія з літератури має бути отримана людиною, що створила «найбільш видатні роботи в напрямку ідеалізму». На відміну від попередньої вимоги розглядати тільки ті роботи, що були створені в рік, що передує року нагороди, було вирішено, що можуть бути розглянуті і роботи, значення яких було визнано лише недавно. У спеціальному статуті сказано, що під терміном "літературний твір" слід розуміти не винятково літературний твір, а й будь-який інший, що має

форму і стиль літературного. Тому були випадки, коли ця премія присуджувалась філософам чи історикам. Серед них був і Уїнстон Черчїлл (1953 р.) - "за майстерні історичні та біографічні описи, а також блискуче ораторське мистецтво в захисті високих людських цінностей".

Органом присудження Нобелівської премії з літератури є Шведська академія. Академія складається з 18 членів (шведських письменників, поетів, вчених та істориків), відомих як De Aderton («Вісімнадцять»).

У виборі лауреата Нобелівської премії працює Нобелівський комітет, що складається з 4 або 5 осіб, вибраних з числа членів Академії на термін 3 роки.

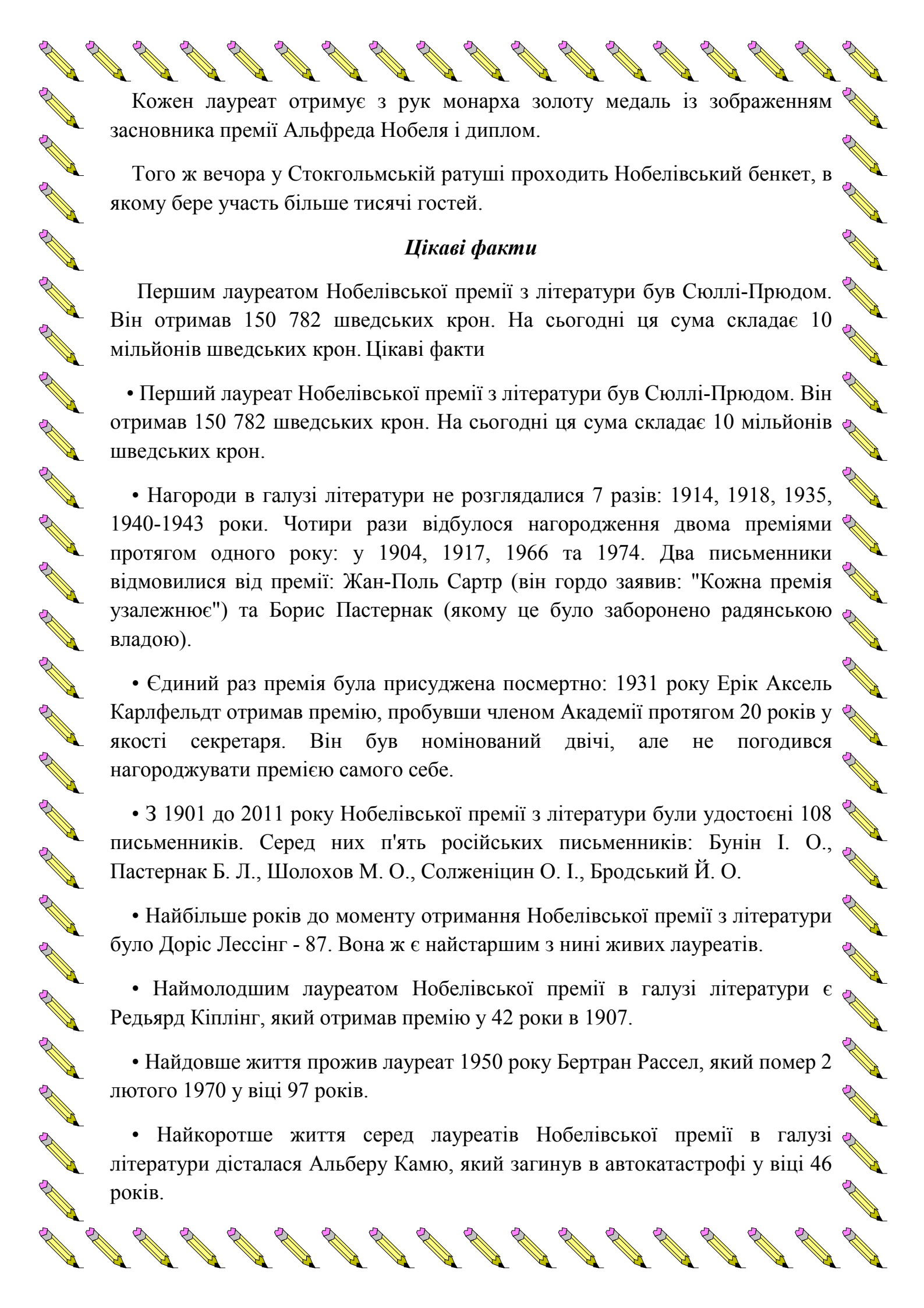
За статутом Нобелівського фонду, висувати номінантів в галузі літератури можуть такі особи:

- члени Шведської академії, інших академій, інститутів і спільнот із аналогічними завданнями й цілями;
- професори історії літератури та мовознавства університетів;
- лауреати Нобелівських премій в галузі літератури;
- голови авторських спілок, що представляють літературну творчість у відповідних країнах.

Зазвичай, академія радше дає перевагу авторам за всю сукупність їхніх творів, аніж за окрему книгу. До того ж, рідкісним є випадок, коли запропонована кандидатура одержувала премію з першого подання. Чимало претендентів висувуються по кілька разів. Прискіпливо розглядається не лише художня вартість творів (для цього спеціально перекладених шведською або англійською мовами), але й інші суттєві обставини, пов'язані з конкретною кандидатурою.

Імена номінантів є засекреченими протягом 50 років, а це означає, що їх імена і до, і після оголошення премії є тільки чутками.

Імена нових лауреатів оприлюднюються щороку 21 жовтня - у день народження Альфреда Нобеля, а вручення премій відбувається у Стокгольмі і Осло 10 грудня - у день його смерті. За традицією, премії з фізики, хімії, медицини, літератури і економіки в Стокгольмі, в Концертному залі, вручає король Швеції. Напередодні ж цієї події лауреати читають нобелівські лекції.

Кожен лауреат отримує з рук монарха золоту медаль із зображенням засновника премії Альфреда Нобеля і диплом.

Того ж вечора у Стокгольмській ратуші проходить Нобелівський бенкет, в якому бере участь більше тисячі гостей.

Цікаві факти

Першим лауреатом Нобелівської премії з літератури був Сюллі-Прюдом. Він отримав 150 782 шведських крон. На сьогодні ця сума складає 10 мільйонів шведських крон. Цікаві факти

- Перший лауреат Нобелівської премії з літератури був Сюллі-Прюдом. Він отримав 150 782 шведських крон. На сьогодні ця сума складає 10 мільйонів шведських крон.

- Нагороди в галузі літератури не розглядалися 7 разів: 1914, 1918, 1935, 1940-1943 роки. Чотири рази відбулося нагородження двома преміями протягом одного року: у 1904, 1917, 1966 та 1974. Два письменники відмовилися від премії: Жан-Поль Сартр (він гордо заявив: "Кожна премія узалежнює") та Борис Пастернак (якому це було заборонено радянською владою).

- Єдиний раз премія була присуджена посмертно: 1931 року Ерік Аксель Карлфельдт отримав премію, пробувши членом Академії протягом 20 років у якості секретаря. Він був номінований двічі, але не погодився нагороджувати премією самого себе.

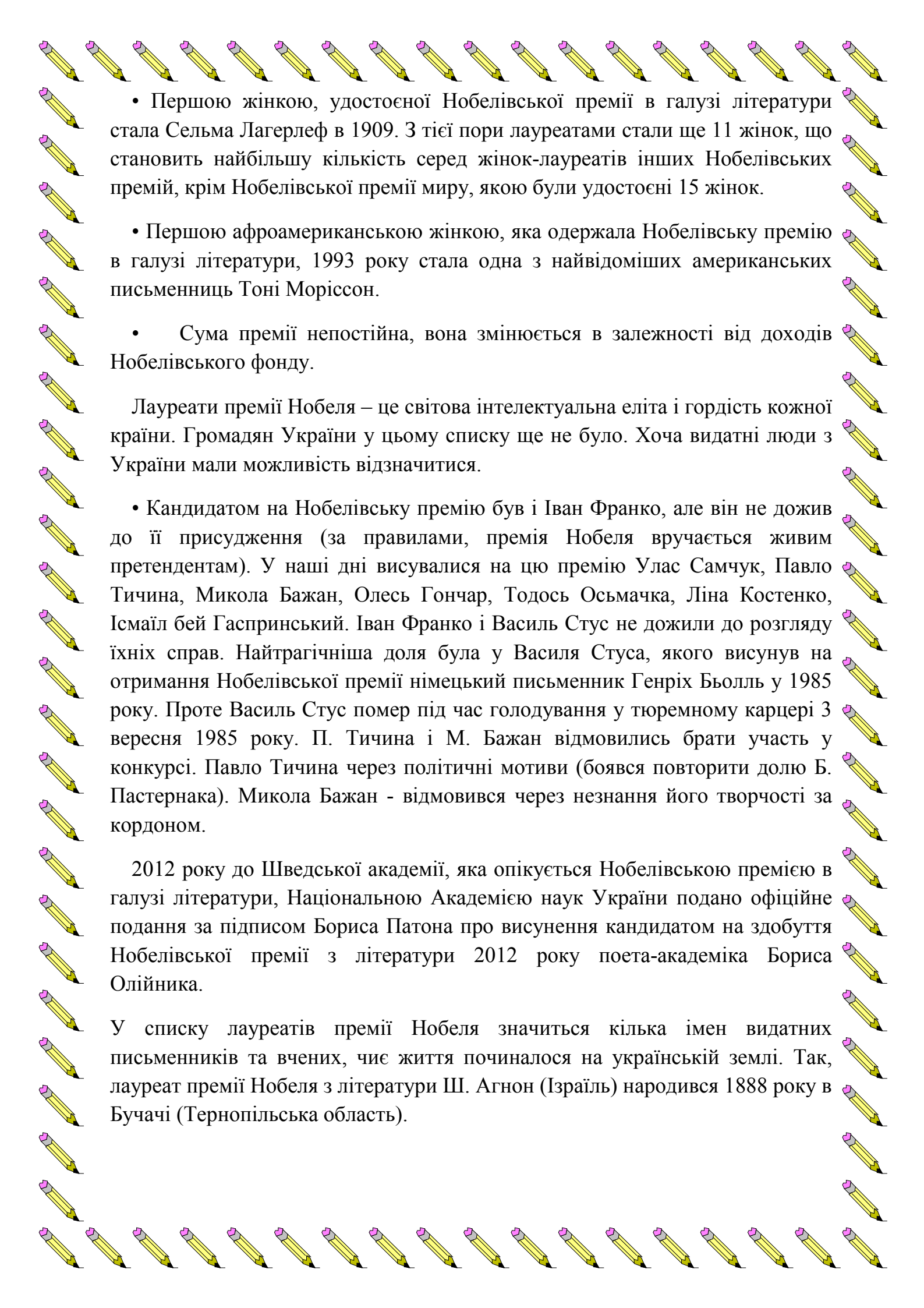
- З 1901 до 2011 року Нобелівської премії з літератури були удостоєні 108 письменників. Серед них п'ять російських письменників: Бунін І. О., Пастернак Б. Л., Шолохов М. О., Солженіцин О. І., Бродський Й. О.

- Найбільше років до моменту отримання Нобелівської премії з літератури було Доріс Лессінг - 87. Вона ж є найстаршим з нині живих лауреатів.

- Наймолодшим лауреатом Нобелівської премії в галузі літератури є Редьярд Кіплінг, який отримав премію у 42 роки в 1907.

- Найдовше життя прожив лауреат 1950 року Бертран Рассел, який помер 2 лютого 1970 у віці 97 років.

- Найкоротше життя серед лауреатів Нобелівської премії в галузі літератури дісталася Альберу Камю, який загинув в автокатастрофі у віці 46 років.

- Першою жінкою, удостоєної Нобелівської премії в галузі літератури стала Сельма Лагерлеф в 1909. З тієї пори лауреатами стали ще 11 жінок, що становить найбільшу кількість серед жінок-лауреатів інших Нобелівських премій, крім Нобелівської премії миру, якою були удостоєні 15 жінок.

- Першою афроамериканською жінкою, яка одержала Нобелівську премію в галузі літератури, 1993 року стала одна з найвідоміших американських письменниць Тоні Моріссон.

- Сума премії непостійна, вона змінюється в залежності від доходів Нобелівського фонду.

Лауреати премії Нобеля – це світова інтелектуальна еліта і гордість кожної країни. Громадян України у цьому списку ще не було. Хоча видатні люди з України мали можливість відзначитися.

- Кандидатом на Нобелівську премію був і Іван Франко, але він не дожив до її присудження (за правилами, премія Нобеля вручається живим претендентам). У наші дні висувалися на цю премію Улас Самчук, Павло Тичина, Микола Бажан, Олесь Гончар, Тодось Осьмачка, Ліна Костенко, Ісмаїл бей Гаспринський. Іван Франко і Василь Стус не дожили до розгляду їхніх справ. Найтрагічніша доля була у Василя Стуса, якого висунув на отримання Нобелівської премії німецький письменник Генріх Бьолль у 1985 року. Проте Василь Стус помер під час голодування у тюремному карцері 3 вересня 1985 року. П. Тичина і М. Бажан відмовились брати участь у конкурсі. Павло Тичина через політичні мотиви (боявся повторити долю Б. Пастернака). Микола Бажан - відмовився через незнання його творчості за кордоном.

2012 року до Шведської академії, яка опікується Нобелівською премією в галузі літератури, Національною Академією наук України подано офіційне подання за підписом Бориса Патона про висунення кандидатом на здобуття Нобелівської премії з літератури 2012 року поета-академіка Бориса Олійника.

У списку лауреатів премії Нобеля значиться кілька імен видатних письменників та вчених, чиє життя починалося на українській землі. Так, лауреат премії Нобеля з літератури Ш. Агнон (Ізраїль) народився 1888 року в Бучачі (Тернопільська область).

Букерівська премія

Букерівська премія була заснована у 1969 році і вважається найпрестижнішою літературною премією англomовного світу та світу загалом, після Нобелівської. Премія присуджується щороку за роман, написаний англійською мовою громадянином Британської Співдружності Націй або Ірландії. Перше вручення відбулося в 1969 році. Тоді лауреат отримував 5 тис. фунтів стерлінгів, пізніше ця сума зросла до 10 тисяч, а потім до 15 і 20 тисяч фунтів. Сьогодні розмір Букерівської премії складає 50 тис. фунтів стерлінгів (майже 100 тис. доларів). Адміністративним органом, що керує премією, є щорічно поновлюваний консультативний комітет, до якого входять два видавця і по одному представнику від письменників, літературних агентів, книгопродавців, бібліотек і Фонду Букерівської премії, голова Ради директорів «Booker» і ще одна посадова особа, що представляє цю компанію. Спочатку консультативний комітет формує список з представлених на премію книг (щорічно на здобуття премії представляється понад 100 книг). Той же комітет затверджує журі з п'яти людей - це відомі літературні критики і письменники, вчені, громадські діячі. Влітку журі оголошує довгий список, що включає 20-25 назв, а потім у вересні формується шість учасників короткого списку премії. Переможець Букерівської премії оголошується в жовтні на спеціальній церемонії. Лауреатом премії 2010 року став Говард Джейкобсон за роман «Проблема Фінклера» - британський письменник і журналіст, який став відомим завдяки написанню гумористичних романів на тему проблем британських євреїв. Ця книга, опублікована лондонським видавництвом «Блумсбері», досліджує питання сучасного життя євреїв, а також присвячена темам «кохання, втрати і чоловічої дружби». Голова суддівської комісії, сер Ендрю Моушен, сказав: «Проблема Фінклера» - прекрасна книга: дуже весела, звичайно ж, але також дуже розумна, дуже сумна і дуже вишукана. Вона є тим, чим виглядає, і набагато більшим, ніж виглядає. Абсолютно достойний переможець цієї

видатної нагороди». Джейкобсон став найстарішим переможцем (68 років) із часів перемоги Вільяма Голдінга у 1980 році, а «Проблема Фінклера» є першим гумористичним романом-переможцем за 42-річну історію нагороди.

На початку 2008 року оргкомітет Букерівської премії оголосив про заснування нової нагороди — спеціального призу Букер Букерів» за кращий твір, який отримував Букерівську премію з моменту проведення першої церемонії її вручення 22 квітня 1969 року. Ця нагорода вручалася лише одного разу на церемонії у 2008 році в ознаменування сорокової річниці Букерівської премії. У конкурсі на звання «кращого з кращих» взяв участь 41 твір, оскільки в 1974 і 1992 роках лауреатами Букерівської премії ставали по дві книги. У 2008 році вперше у процедурі рішення участь брали читачі, яким була надана можливість вибрати кращий твір із шорт-листа, до якого увійшли шість фіналістів; їхні імена були оголошені у травні 2008 року. Ім'я лауреата премії The Best of the Booker було оголошено в липні 2008 року під час літнього літературного фестивалю в лондонському Southbank Centre. Призером стала книга Салмана Рушді «Діти півночі», романи «Ганьба» Джона Кутзеє і «Оскар і Люсінда» Пітера Керрі посіли друге і третє місця відповідно.

Пулітцерівська премія

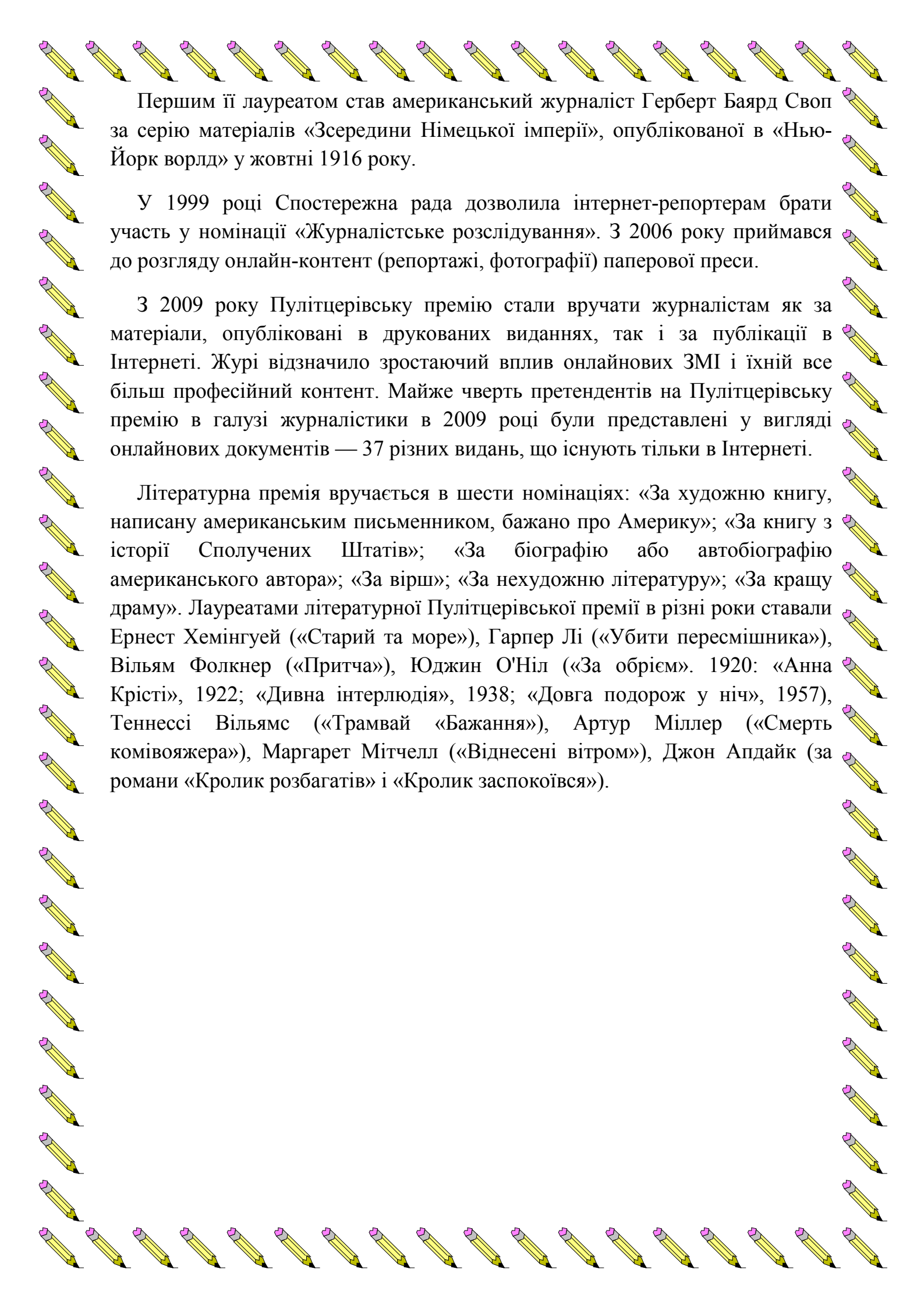
Одна з найпрестижніших нагород у галузі літератури, журналістики, музики і театру в США, заснована видавцем «жовтої преси» Джозефом Пулітцером.

Джозеф Пулітцер народився 10 квітня 1847 року в місті Мако в Угорщині. 1864 року - емігрував до США як найманець союзної армії під час громадянської війни Півночі й Півдня 1861—1865 рр. Після війни переїхав у Сан-Луїз, де 1868 року влаштувався репортером у німецькомовну газету Westliche Post, і вже через три роки став співвласником цього видання. У 1869 році його обрали до законодавчого органу штату Міссурі. У 1882 році Пулітцер переїздить до Нью-Йорку, де 1883 року придбав ранкову газету World. Редакторський талант Пулітцера дав змогу перетворити World у головний нью-йоркський рупор демократичної партії. Через чотири роки нью-йоркська громадськість побачила нове видання — Evening World. Методи, якими Пулітцер завойовував читацький інтерес, досить прості й водночас дієві. Він поєднував на сторінках газет статті про політичну корупцію, журналістські розслідування, сенсації в різних царинах життя, трохи гумору й реклами. Згодом почав додавати спортивні новини, рубрики, присвячені жінкам, яскраві ілюстрації й карикатури. Таким чином, на сторінках Пулітцерівських газет було все — від пліток («жовта преса») до серйозної політичної аналітики. Згодом занадто напружена робота негативно позначилася на здоров'ї Пулітцера - тому 1887 року він залишив крісло

головного редактора, а 1890 - взагалі відійшов від видавничих справ. 29 жовтня 1911 року Джозеф Пулітцер помер. Його заповіт став цілковитою несподіванкою для всього журналістського світу. Він жертвував два мільйони доларів Колумбійському університету в Нью-Йорку. Медіа-магнат бажав, щоб три чверті фонду пішли на створення вищої Школи журналістики, а решта — на створення премії для визначних американських журналістів - Пулітцерівської премії.

Готуючи свій заповіт 1904 року, Пулітцер зазначив, щоб цю премію вручали так: чотири нагороди для журналістів, чотири — в царині літератури і драматургії, одна премія за освітянську діяльність і чотири стипендії для журналістських подорожей у пошуках цікавих фактів і карколомних сенсаційних публікацій. Щодо літератури, то нагороди мали отримувати американські романісти, автори оригінальної американської драми, яку було представлено на суд глядачів у Нью-Йорку, також по одній нагороді готувалося для автора історичної книжки про США, автора американської біографії, а також для найкращого видання, що мало вплив на формування громадської думки в суспільстві. Але передбачливий Пулітцер у заповіті вказав ще й на те, що, відповідно до рішення членів журі, кількість премій і номінацій може змінюватися, якщо це відповідає соціальним змінам, які відбуваються у країні і матиме позитивний вплив на громадян, якщо цього вимагатиме громадськість або ж із причин, пов'язаних зі зміною часу. З 1917 року премія вручається щорічно в перший понеділок травня опікунами Колумбійського університету в Нью-Йорку. Розмір премії — 10 тисяч доларів.

Першим її лауреатом став американський журналіст Герберт Баярд Своп за серію матеріалів «Зсередини Німецької імперії», опублікованої в «Нью-Йорк ворлд» у жовтні 1916 року.

У 1999 році Спостережна рада дозволила інтернет-репортерам брати участь у номінації «Журналістське розслідування». З 2006 року приймався до розгляду онлайн-контент (репортажі, фотографії) паперової преси.

З 2009 року Пулітцерівську премію стали вручати журналістам як за матеріали, опубліковані в друкованих виданнях, так і за публікації в Інтернеті. Журі відзначило зростаючий вплив онлайн-ЗМІ і їхній все більш професійний контент. Майже чверть претендентів на Пулітцерівську премію в галузі журналістики в 2009 році були представлені у вигляді онлайн-документів — 37 різних видань, що існують тільки в Інтернеті.

Літературна премія вручається в шести номінаціях: «За художню книгу, написану американським письменником, бажано про Америку»; «За книгу з історії Сполучених Штатів»; «За біографію або автобіографію американського автора»; «За вірш»; «За нехудожню літературу»; «За кращу драму». Лауреатами літературної Пулітцерівської премії в різні роки ставали Ернест Хемінгуей («Старий та море»), Гарпер Лі («Убити пересмішника»), Вільям Фолкнер («Притча»), Юджин О'Ніл («За обрієм». 1920: «Анна Крісті», 1922; «Дивна інтерлюдія», 1938; «Довга подорож у ніч», 1957), Теннессі Вільямс («Трамвай «Бажання»), Артур Міллер («Смерть комівояжера»), Маргарет Мітчелл («Віднесені вітром»), Джон Апдайк (за романи «Кролик розбагатів» і «Кролик заспокоївся»).

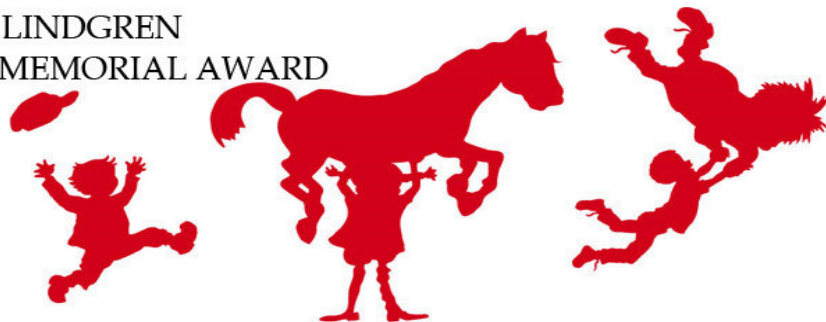
Премія імені Астрід Ліндгрен

Шведська премія за визначні досягнення в літературі для дітей та юнацтва. 2002 року уряд Швеції потурбувався, щоб ім'я видатної дитячої письменниці зберігали і популяризували не тільки її твори, а й престижна літературна премія. Разом із тим, вони поставили за мету посилити інтерес до дитячої літератури у світі та зробити її більш доступною для дітей. На сьогодні вона вважається найбільшою нагородою в царині дитячої літератури й складає п'ять мільйонів шведських крон (приблизно 500 тисяч євро).

Власниками почесної премії можуть стати сучасні дитячі письменники, ілюстратори, а також організації, що пропагують читання серед молодого покоління. До складу журі (12 осіб) увійшла онука письменниці, Анніка, а очолює раду з вручення премії Янне Ліндстрем, відомий у Швеції дитячий письменник. Висока нагорода і її грошовий додаток може бути розподілений відразу між кількома авторами. Премія не вручається посмертно. Претенденти на премію не можуть домінувати себе самі. Рішення про висунення кандидатур приймає журі на основі подання різних організацій.

THE ASTRID LINDGREN
MEMORIAL AWARD

Міжнародна літературна премія в області фантастики імені

А. і Б. Стругацьких (АБС-премія)

Аркадій та Борис Стругацькі — видатні радянські письменники, співавтори, сценаристи, класики сучасної наукової та соціальної фантастики. Після розпаду СРСР стали відомі як одні з провідних фантастів радянського часу та найвідоміші радянські фантасти на Заході.

Премію засновано в 1999 році Центром сучасної літератури і книги в Санкт-Петербурзі за сприяння літературної громадськості Санкт-Петербурга.

За формулюванням Б. Н. Стругацького «Премія присуджується за кращий фантастичний твір року, причому під фантастичним розуміється будь-який твір, в якому автор в якості художнього сюжетотворчого прийому використовує елементи неймовірного, неможливого, небувалою. Таким чином, розгляду піддається надзвичайно широкий спектр творів - від чистої наукової фантастики в манері Г. Дж. Уеллса, С. Лема і Р. Шеклі до гротесків і фантазмагорій в стилі Ф. Кафки, М. Булгакова, В. Маканіна або сучасних казок в стилі Є. Шварца або В. Шефнера. Нагороджується не автор, а твір. Тому один і той же письменник може неодноразово ставати лауреатом цієї премії».

Присуджується премія щорічно за двома номінаціями:

«За кращий художній твір (роман, повість, оповідання)»;

«За кращий критико-публіцистичний твір про фантастику або на фантастичну тему (стаття, рецензія, есе, книга)».

Символ премії - семигранна гайка (СГ).

Загальний призовий фонд залежить від зібраної оргкомітетом у кожному конкретному році суми і розподіляється за номінаціями наступним чином:

художня проза - 60%;

публіцистика - 40%.

Вручається премія один раз на рік 21 червня, тобто в день, так само віддалений від дат народження кожного із братів Стругацьких.

Дипломи, медалі та грошові призи вручаються в наступному порядку:

- Вручення дипломів та грошових призів фіналістам у номінації "Критика і публіцистика";
- Вручення дипломів та грошових призів фіналістам у номінації "Художній твір";
- Оголошення лауреата АБС-премії за ... рік у номінації "Критика і публіцистика" з врученням медалі та додаткового грошового призу;
- Оголошення лауреата АБС-премії за ... рік у номінації "Художній твір" з врученням медалі та додаткового грошового призу.

Після вручення нагород лауреати премії та гості відправляються на традиційний лауреатський банкет «Пікнік на узбіччі».

Цікаві факти

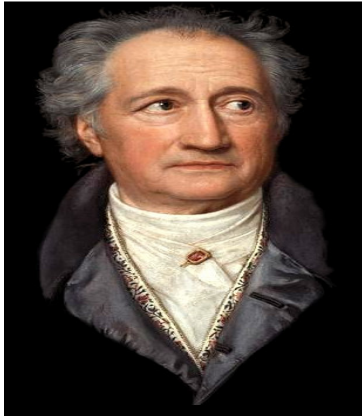
- Склад журі щорічно визначається Б. Н. Стругацьким. Сам Борис Натанович не є членом журі. Проте, він одноосібно визначає учасників фіналу у обох номінаціях.

Число фіналістів (призерів) залежить тільки від «врожайності року», але не може бути меншим трьох у кожній номінації.

- 2007 року вперше за час існування премії її фінансування з міського бюджету було скасовано і організаторам довелося звернутися за допомогою до приватних спонсорів.

Премія імені Йоганна Гете

Це найбільша літературна нагорода Німеччини. Премія Гете вручається кожні три роки 28 серпня в день народження класика німецької літератури - і складає в грошовому еквіваленті 50 тисяч євро. З часу заснування в 1927 році її лауреатами були Герман Гесе, Томас Манн, а також «батько» психоаналізу Зигмунд Фрейд.

2011 року її отримав сирійський поет Адоніс. Його справжнє ім'я Алі Ахмед Саїд Есбер (Ali Ahmed Said Esber). Алі Ахмад Саїд, який має псевдонім Адоніс, народився на півночі Сирії в 1930 році. У віці 26 років він залишив батьківщину через політичні переслідування. Зараз живе в Парижі, однак продовжує писати арабською. Він став першим арабським автором, який отримав німецьку літературну нагороду. Поету її вручили за «космополітичну творчість і внесок у світову літературу».

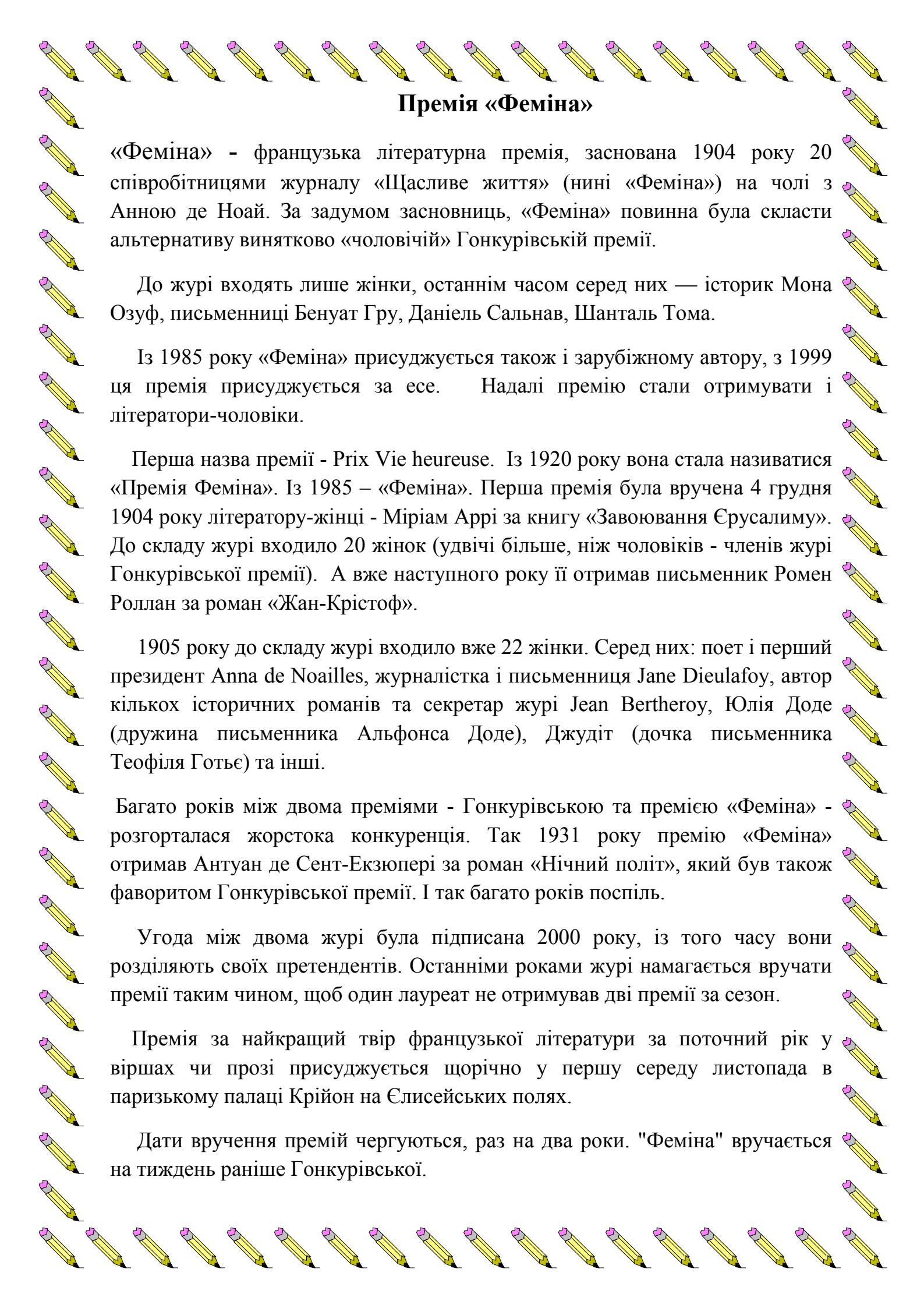

Гонкурівська премія

Французька літературна премія для відзначення прозових творів французькою мовою, яка вручається щорічно з 1903 року. Її було засновано за ініціативи та фінансової підтримки братів Жуля та Едмона Гонкурів. Завдяки великим коштам, які залишили після себе брати, було організовано академію, що носить їхнє ім'я. Сьогодні до Гонкурівської академії входять десять найвідоміших літераторів Франції, кожний із яких має один голос при визначенні лауреата премії. Президент академії, натомість, має два голоси. Свого часу членами організації були письменники А. Доде, Ж. Репар, Ф. Еріа, Е. Базен та інші. Матеріальна частина Гонкурівської премії є символічною і складає 10 євро, але при цьому премія вважається однією з найпрестижніших і висуває автора в авангард французької літератури та збільшує продажі його книжок. Гонкурівська премія може бути присуджена автору лише раз за його життя. Як курйоз, Ромен Гарі отримав премію двічі, бо написав інший твір під псевдонімом Еміля Ажара і не був попередньо відомий під цим псевдонімом.

У 2011 році за роман «Карта і територія» премії удостоївся Мішель Уельбек (справжнє прізвище — Тома; народився 1958 р.) — письменник, поет, співак, сценарист, кінорежисер. Один із найбільш читаних у світі французьких авторів.

Премія «Феміна»

«Феміна» - французька літературна премія, заснована 1904 року 20 співробітницями журналу «Щасливе життя» (нині «Феміна») на чолі з Анною де Ноай. За задумом засновниць, «Феміна» повинна була скласти альтернативу винятково «чоловічій» Гонкурівській премії.

До журі входять лише жінки, останнім часом серед них — історик Мона Озуф, письменниці Бенуат Гру, Даніель Сальнав, Шанталь Тома.

Із 1985 року «Феміна» присуджується також і зарубіжному автору, з 1999 ця премія присуджується за есе. Надалі премію стали отримувати і літератори-чоловіки.

Перша назва премії - Prix Vie heureuse. Із 1920 року вона стала називатися «Премія Феміна». Із 1985 – «Феміна». Перша премія була вручена 4 грудня 1904 року літератору-жінці - Міріам Аррі за книгу «Завоювання Єрусалиму». До складу журі входило 20 жінок (удвічі більше, ніж чоловіків - членів журі Гонкурівської премії). А вже наступного року її отримав письменник Ромен Роллан за роман «Жан-Крістоф».

1905 року до складу журі входило вже 22 жінки. Серед них: поет і перший президент Anna de Noailles, журналістка і письменниця Jane Dieulafoy, автор кількох історичних романів та секретар журі Jean Bertheroy, Юлія Доде (дружина письменника Альфонса Доде), Джудіт (дочка письменника Теофіля Готье) та інші.

Багато років між двома преміями - Гонкурівською та премією «Феміна» - розгорталася жорстока конкуренція. Так 1931 року премію «Феміна» отримав Антуан де Сент-Екзюпері за роман «Нічний політ», який був також фаворитом Гонкурівської премії. І так багато років поспіль.

Угода між двома журі була підписана 2000 року, із того часу вони розділяють своїх претендентів. Останніми роками журі намагається вручати премії таким чином, щоб один лауреат не отримував дві премії за сезон.

Премія за найкращий твір французької літератури за поточний рік у віршах чи прозі присуджується щорічно у першу середу листопада в паризькому палаці Крійон на Єлисейських полях.

Дати вручення премій чергуються, раз на два роки. "Феміна" вручається на тиждень раніше Гонкурівської.

Дублінська літературна премія

Одна з найбільш престижних літературних премій у світі. Була заснована в 1900 році міською радою Дубліна та американським інвестиційним фондом ІМПАК (IMPAC). Одним із програмних завдань премії є відродження слави Дубліна як «літературної Мекки». Вручається щорічно за найкращий прозаїчний твір англійською мовою. Розмір премії складає 100 тисяч євро. Дублінська премія вважається не лише однією з найбільших у грошовому вираженні, але й найбільш демократичною у світі, оскільки претендувати на неї може письменник будь-якої національності з будь-якої країни, будь-якого віку. Єдиним обмеженням є обов'язкова публікація книги англійською. Якщо книгу з самого початку видано іншою мовою, 25 % премії отримує її перекладач. Твори висувуються на присудження премії громадськими бібліотеками світу за результатами опитування читачів. Міжнародне журі обирає із загальної кількості «короткий список» — декілька найбільш гідних, серед яких лише один стає переможцем. До складу журі входить російський письменник Анатолій Кудрявицький.

У 2011 році лауреатом премії став Колум МакКанн з Ірландії за роботу «Нехай крутиться неймовірний світ».

Премія Ангелус

Премія Ангелус - Angelus CE Literary Award - престижна європейська премія, яка вручається авторам Центральної Європи з 2006 року.

Організатором і засновником премії Angelus є місто Вроцлав. Нагорода вручається щорічно за кращу прозу, яка опублікована польською мовою авторам, які у своїх текстах звертаються до найважливіших, найбільш актуальних тем сучасного світу, дають поштовх до міркувань і глибокого пізнання інших культур.

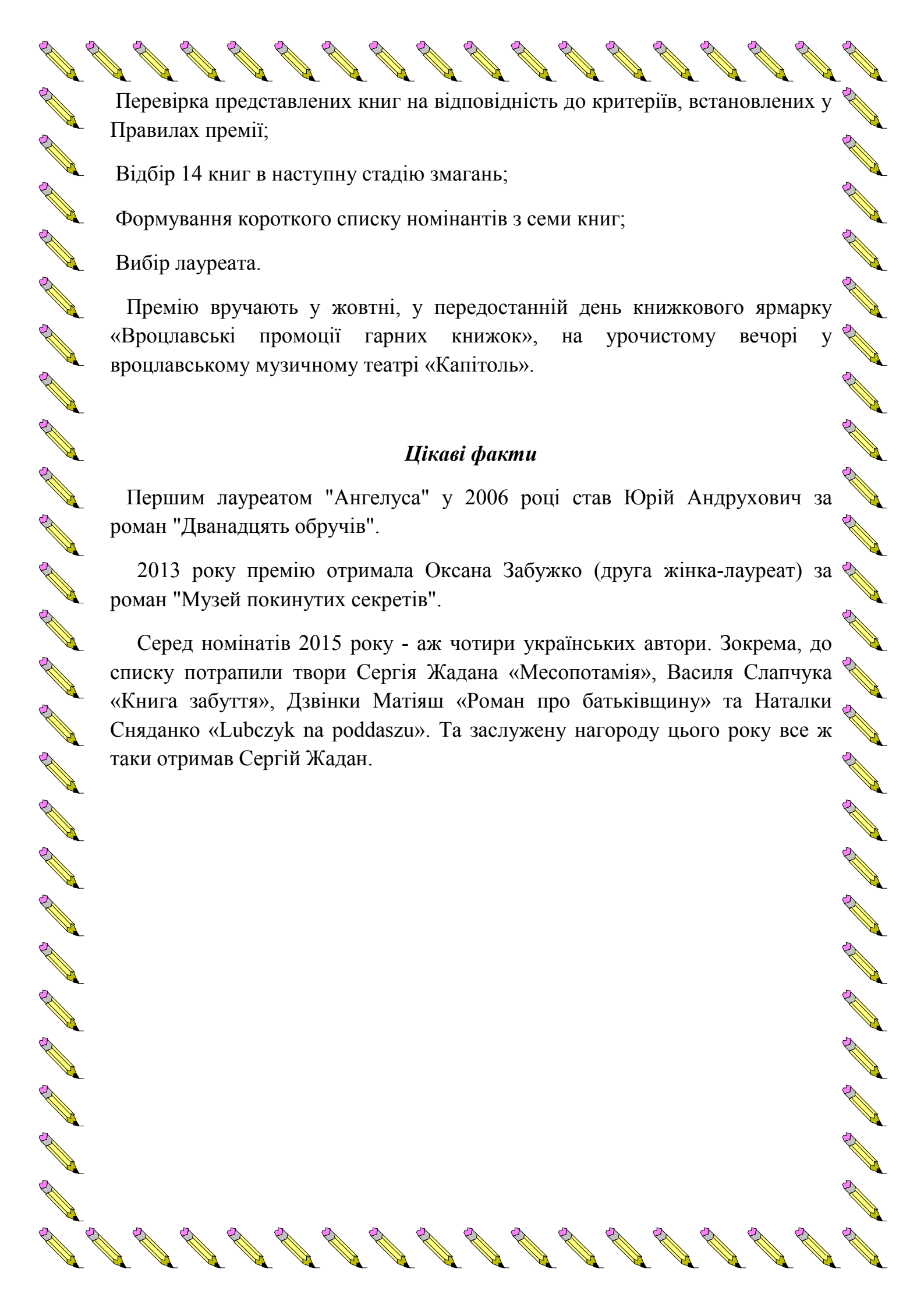
Лауреатом може стати письменник з 21 країни Центральної Європи (Албанія, Австрія, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Чехія, Естонія, Латвія, Литва, Македонія, Молдова, Німеччина, Польща, Росія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Україна, Угорщина).

Призом літературної премії Angelus є чек на 150 тис. злотих і статуетка вроцлавського скульптора Єви Россано.

З 2009 року нагороджують також і перекладача книги-лауреата. У випадку, якщо нагороду отримає польський письменник, журі обирає найкращого перекладача однієї з іноземних книг. Перекладачі отримують премію у розмірі 20 тисяч злотих.

Конкурс складається з 4 етапів:

Перевірка представлених книг на відповідність до критеріїв, встановлених у Правилах премії;

Відбір 14 книг в наступну стадію змагань;

Формування короткого списку номінантів з семи книг;

Вибір лауреата.

Премію вручають у жовтні, у передостанній день книжкового ярмарку «Вроцлавські промоції гарних книжок», на урочистому вечорі у вроцлавському музичному театрі «Капітоль».

Цікаві факти

Першим лауреатом "Ангелуса" у 2006 році став Юрій Андрухович за роман "Дванадцять обручів".

2013 року премію отримала Оксана Забужко (друга жінка-лауреат) за роман "Музей покинутих секретів".

Серед номінатів 2015 року - аж чотири українських автори. Зокрема, до списку потрапили твори Сергія Жадана «Месопотамія», Василя Слапчука «Книга забуття», Дзвінки Матіяш «Роман про батьківщину» та Наталки Сняданко «Lubczyk na poddaszu». Та заслужену нагороду цього року все ж таки отримав Сергій Жадан.

Премія Сервантеса

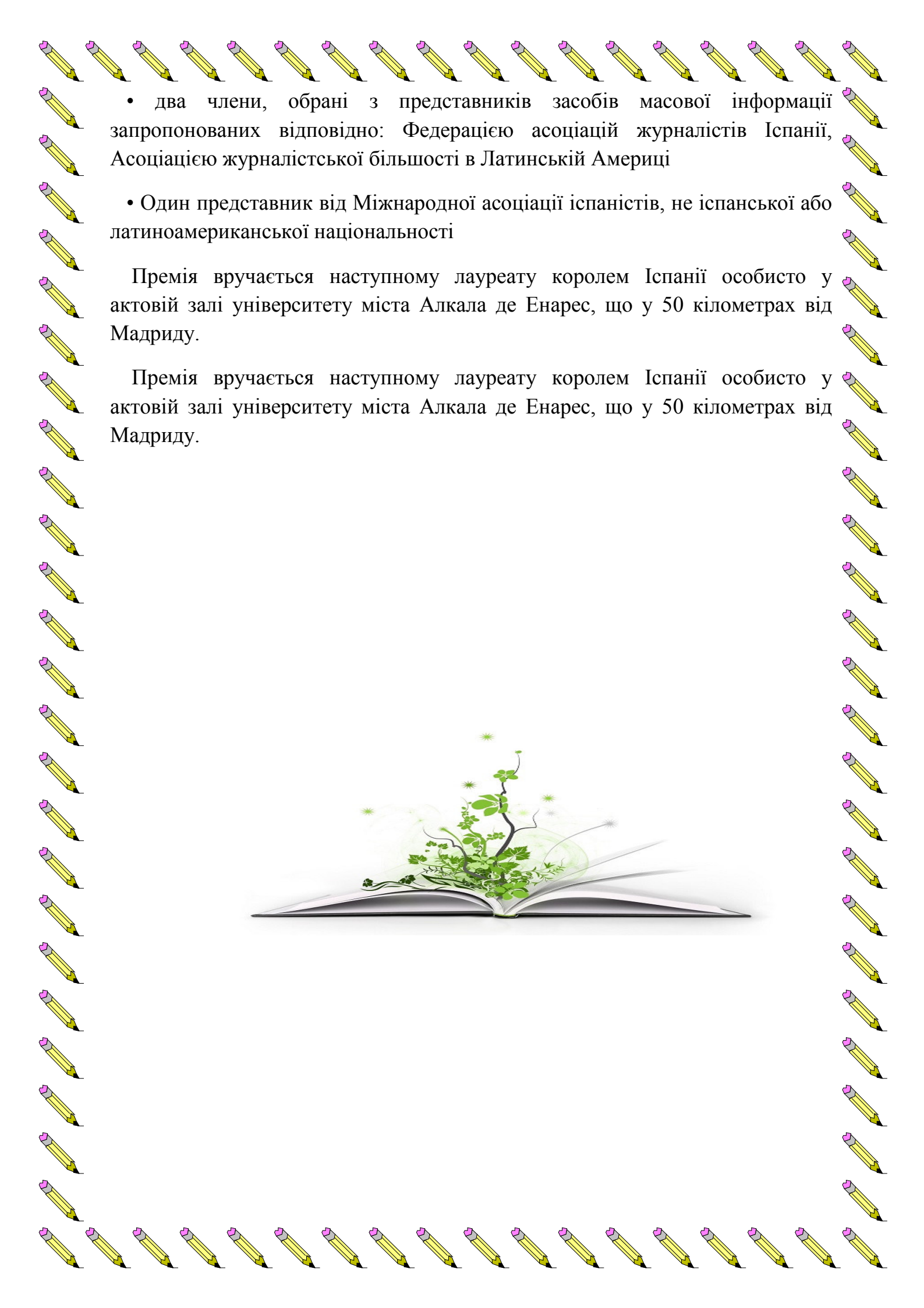
Премія Сервантеса— це Нобелівська премія в області іспаномовної літератури. Вона вручається щорічно з 1976 року найкращому іспаномовному автору Міністерством культури Іспанії.

Премія вручається 23 квітня (день смерті Сервантеса). Кандидати пропонуються Академіями іспанської мови іспаномовних країн, лауреатами попередніх років, установами, діяльність яких пов'язана з іспанською літературною мовою, а переможець визначається Міністерством культури Іспанії. Розмір премії — 125 000 євро.

З 2008 року у склад журі входять:

- два останні переможці премії
- член Іспанської королівської академії
- член однієї з латиноамериканських академій іспанської мови
- чотири вчені, запропоновані відповідно: Конференцією ректорів іспанських університетів, Союзом університетів Латинської Америки, Директором Інституту Сервантеса, міністром культури

- два члени, обрані з представників засобів масової інформації запропонованих відповідно: Федерацією асоціацій журналістів Іспанії, Асоціацією журналістської більшості в Латинській Америці

- Один представник від Міжнародної асоціації іспаністів, не іспанської або латиноамериканської національності

Премія вручається наступному лауреату королем Іспанії особисто у актовій залі університету міста Алкала де Енарес, що у 50 кілометрах від Мадриду.

Премія вручається наступному лауреату королем Іспанії особисто у актовій залі університету міста Алкала де Енарес, що у 50 кілометрах від Мадриду.

Премія Х'юго (Г'юго)

Літературна премія в галузі наукової фантастики, заснована в 1953 році. Названа на честь Гернсбека Х'юго — засновника першого науково-фантастичного журналу «Захоплюючі історії». Премія присуджується щорічно за найкращі твори в жанрі фантастики та фентезі, опубліковані англійською мовою в попередньому році. Номінанти та переможці обираються за результатами голосування зареєстрованих учасників Всесвітнього конвенту любителів фантастики WorldCon (тому премію вважають «читацькою»). Лауреатам вручається статуетка, яка зображує злітаючу ракету.

У 2010 році у номінації «Кращий роман» перемогли відразу дві книги - «Зоряна дівчинка» Паоло Бачигалупі й «The City and the City» Чайни М'євіля. За обидва твори було віддано однакову кількість голосів, що за багатолітню історію премії відбувається лише втретє. Серед інших лауреатів «Х'юго» Чарльз Стросс із кращою новелою «Palimpsest», Уїлл Макінтош із оповіданням «Bridesicle», Натан Паркер з кращим повнометражним сценарієм «Moon» та інші автори. Всього було присуджено премії в 15 номінаціях, у тому числі за кращий комікс і кращий сценарій короткометражного фільму. Спеціальний приз «Кращий новий автор» дістався американській письменниці Шенан Макгвайр.

Премія принца Астурійського

*Fundación
Príncipe de Asturias*

Престижна іспанська літературна премія вручається не за конкретний твір, а за загальний внесок у літературу. Ця премія - найпрестижніша в іспаномовному світі, її навіть називають «іспанською Нобелівською премією». За традицією, вона вручається спадкоємцем іспанського престолу. Премія принца Астурійського присуджується у номінаціях: культура, наука, техніка, спорт, суспільна діяльність. Лауреатові премії принца Астурійського, яка вручається в адміністративному центрі Астурії Ов'єдо, крім відповідних грамот і зробленої за особливим замовленням художником Жоаном Міро статуетки, вручається грошова премія в розмірі 50 тисяч євро. Раніше її лауреатами стали: Нобелівський лауреат німець Гюнтер Грасс, також Нобелівський лауреат іспанець Каміло Хосе Села, перуанський письменник Варгас Льйоса та інші видатні представники світової літератури.

Премія імені Ганса Крістіана Андерсена

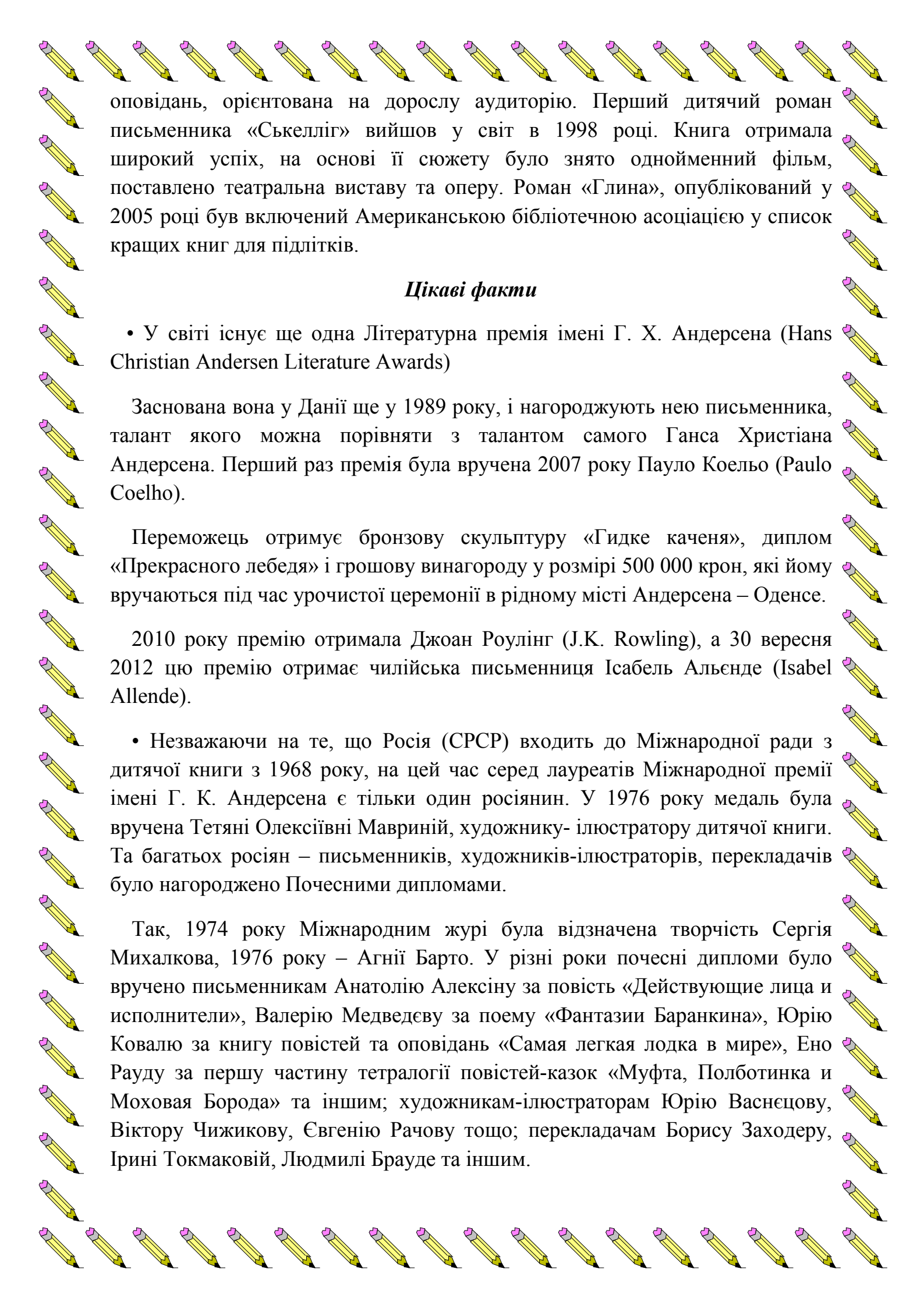

Міжнародна премія, яку вручають за видатний внесок у дитячу літературу найкращим письменникам і художникам-ілюстраторам дитячої книги. Організована 1958 року Міжнародним комітетом із дитячої та юнацької літератури ЮНЕСКО за рекомендацією його засновника та першого президента, видатного діяча світової дитячої літератури Йелли Лепман. Лауреатів оголошують один раз на два роки. Премія вручається 2 квітня, в день народження видатного данського казкаря Ганса Крістіана Андерсена. Опікується нагородою королева Данії. До журі премії входять фахівці в галузі дитячої літератури з усього світу.

В 1967 році за ініціативою і рішенням Міжнародної ради в знак великої поваги та любові до Г. К. Андерсена 2 квітня було об'явлено Міжнародним днем дитячої книги. Для авторів дитячої літератури премія Андерсена є найпрестижнішою міжнародною нагородою. Часто її називають Малою Нобелівською премією. Найвищою та найпочеснішою з трьох премій-нагород вважається Золота медаль із профілем казкаря її присуджують найвизначнішим і прогресивнішим майстрам у галузі дитячої книги та вручають на конгресі Міжнародної ради з дитячої книги (IBBY). Серед переможців - такі знані письменники, як Марія Гріпе, Джеймс Крюс, Сельма Лагерлеф, Астрід Ліндгрен, Кріх Кестнер, Туве Янссон, Джанні Родарі, Ктрін Патерсон.

1973 року Почесний диплом Міжнародної премії імені Г. К. Андерсена за поему-казку «Барвінок і Весна» отримав український письменник Богдан Чалий, а 1979 року до «Почесного списку Андерсена» вписано ім'я Всеволода Нестайка та його книжку «Тореадори з Васюківки».

У 2010 лауреатом премії «за внесок у дитячу літературу став Девід Алмонд (народився 15 травня 1951 року) - англійський письменник, відомий перш за все як автор творів написаних у жанрі магічного реалізму. У 1985 році була опублікована перша книга Алмонда «Безсонні ночі», збірка

оповідань, орієнтована на дорослу аудиторію. Перший дитячий роман письменника «Ськелліг» вийшов у світ в 1998 році. Книга отримала широкий успіх, на основі її сюжету було знято однойменний фільм, поставлено театральна виставу та оперу. Роман «Глина», опублікований у 2005 році був включений Американською бібліотечною асоціацією у список кращих книг для підлітків.

Цікаві факти

- У світі існує ще одна Літературна премія імені Г. Х. Андерсена (Hans Christian Andersen Literature Awards)

Заснована вона у Данії ще у 1989 року, і нагороджують нею письменника, талант якого можна порівняти з талантом самого Ганса Христіана Андерсена. Перший раз премія була вручена 2007 року Пауло Коельо (Paulo Coelho).

Переможець отримує бронзову скульптуру «Гидке каченя», диплом «Прекрасного лебедя» і грошову винагороду у розмірі 500 000 крон, які йому вручаються під час урочистої церемонії в рідному місті Андерсена – Оденсе.

2010 року премію отримала Джоан Роулінг (J.K. Rowling), а 30 вересня 2012 цю премію отримає чилійська письменниця Ісабель Альєнде (Isabel Allende).

- Незважаючи на те, що Росія (СРСР) входить до Міжнародної ради з дитячої книги з 1968 року, на цей час серед лауреатів Міжнародної премії імені Г. К. Андерсена є тільки один росіянин. У 1976 року медаль була вручена Тетяні Олексіївні Мавриній, художнику- ілюстратору дитячої книги. Та багатьох росіян – письменників, художників-ілюстраторів, перекладачів було нагороджено Почесними дипломами.

Так, 1974 року Міжнародним журі була відзначена творчість Сергія Михалкова, 1976 року – Агнії Барто. У різні роки почесні дипломи було вручено письменникам Анатолію Алексіну за повість «Действующие лица и исполнители», Валерію Медведєву за поему «Фантазии Баранкина», Юрію Ковалю за книгу повістей та оповідань «Самая легкая лодка в мире», Ено Рауду за першу частину тетралогії повістей-казок «Муфта, Полботинка и Моховая Борода» та іншим; художникам-ілюстраторам Юрію Васнецову, Віктору Чижикову, Євгенію Рачову тощо; перекладачам Борису Заходеру, Ірині Токмаковій, Людмилі Брауде та іншим.

Премія шейха Заїда

В Арабському світі з'явилася своя літературна премія, щорічна винагорода складає 110 тисяч доларів. Премія заснована Об'єднаними Арабськими Еміратами (ОАЕ) з метою заохочення письменників із країн Близького Сходу і Північної Африки.

Премія названа на честь засновника ОАЕ, першого і беззмінного протягом 33 років президента країни шейха Заїда бен Султана Аль Нахайяна, вручається за кращі твори в таких напрямках, як художня і розвиваюча література, мистецтво, книги для дітей, періодичні видання арабською мовою. Вона покликана заохочувати і стимулювати творців і мислителів у сфері освіти, мистецтва і арабської культури, й також гуманності та пошани особистості.

Найбільш відомим лауреатом цієї нової премії став єгипетський письменник Юсеф Зідан, він отримав 50 тисяч доларів, його роман «Вельзевул» досліджує конфлікти, що виникли після того, як християнство стало офіційною релігією Римської Імперії. Церемонія нагородження відбулася 16 березня в Абу-Дабі. Окрім нього, було ще п'ять претендентів на здобуття премії, але одне лише потрапляння в число фіналістів гарантує визнання серед видатних письменників Арабського світу і переклад книжок іншими мовами. Кожен із фіналістів, включаючи Зідана, отримав 10 тис. дол. Зідану також гарантували переклад його роману англійською мовою.

Міжнародна премія за арабську літературу проводиться спільно з Фондом Букерівської премії і фінансується Фондом Еміратів, добродійною організацією, що знаходиться в Абу-Дабі.

Жіноча літературна премія Бейліз

Жіноча літературна премія Бейліз - одна з найпрестижніших в англomовному світі премій за літературний твір (роман), написаний жінкою будь-якої національності англійською мовою і опублікований у Великобританії за рік до її вручення.

Премія вручається з 1996 року. Раніше вона називалася так: Літературна премія Оранж (1996-2006 і 2009-2012) та Жіноча літературна премія (2013).

Премія була заснована для того, щоб відзначати літературні досягнення письменниць. На створення премії Бейліз організаторів підштовхнула Букерівська премія 1991 року, коли серед авторів книг, котрі потрапили до короткого списку, не виявилось жодної жінки. Тоді група чоловіків та жінок, які працюють у книжковій індустрії - автори, видавці, літературні агенти, продавці книг, бібліотекарі, журналісти - зібралися, щоб обговорити цю проблему.

Серед небайдужих була і Кейт Мосс (не плутати з популярною британською моделлю!), відома англійська письменниця, мистецтвознавець і просто впливова особа в літературних колах Великої Британії (і не тільки), а також засновниця і почесний директор премії.

Саме їй належала ідея заснувати жіночу премію, яка б надалі реабілітувала жінок від неприємної ролі пасти задніх. За кілька років було затверджено концепцію премії, яка покликана, за словами самої організаторки, «зробити популярними в усьому світі імена авторів-жінок, котрі пишуть англійською мовою, представити їхні твори широкій аудиторії читачів». Нарешті,

знайшовся і спонсор. Ця напрочуд важлива місія дісталася компанії мобільного зв'язку Orange, яка тоді тільки-но вийшла на британський ринок.

Врешті-решт, першу премію Оранж вручили 1996 року. Книжки-номінанти, конче створені жінками і не у вигляді збірок оповідань (оповіданням вважається текст обсягом від 12 до 30 тисяч слів), а тільки як цілісний твір, обов'язково мають бути написані англійською мовою (переклади не розглядаються) та опубліковані у Великобританії за рік до вручення премії.

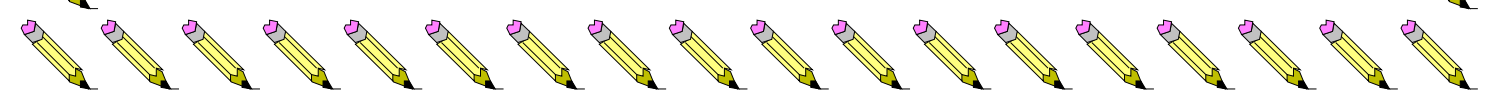
«Доступність, оригінальність і найвища майстерність» – основні принципи у визначенні книжки-переможниці, якою на рівних може стати як детектив, трилер, любовний роман, так і чарівна дитяча казка (жанрових обмежень статутом не передбачено). Національність авторок теж не має значення. До списків претендентів на перемогу вже потрапляли не лише британські, американські, канадійські, австралійські та африканські письменниці, а й представниці таких екзотичних місцин, як Китай чи Таїті.

2005 року, на честь ювілею премії, якій тоді виповнилося 10 років, у межах Оранжа було організовано нову номінацію, покликану підтримати молодих і талановитих авторок-дебютанток – «Оранж для письменниць-початківців».

Загалом, умови конкурсу такі самі: авторка-жінка, англійська мова, нещодавній друк, до розгляду приймаються вже й збірки новел, коротких оповідань, а не неодмінно повноцінні романи. Призовий фонд премії для новачків, звісно ж, менший від автентичного, хоча й становить 10 тисяч фунтів стерлінгів (17 з половиною тисяч американських доларів). Передбачається, що ця сума допомагатиме новоспеченим літераторкам у їхньому творчому становленні.

Процедура визначення переможниці Оранжа дуже нагадує букерівську, на яку і орієнтувалися організатори. Спершу формується довгий список із 20 книжок (його, як правило, оголошують у квітні), а потім, десь за місяць, короткий список із шести книжок-фіналістів, серед яких уже в червні обирається найкраща серед кращих.

Протягом року журі зустрічається лише чотири рази: перший – щоб познайомитися і обговорити організаційні моменти подальшої співпраці, другий і третій – визначити довгий, а згодом і короткий списки претендентів на премію, нарешті – вчетверте, і вже востаннє – щоб обрати переможницю безпосередньо перед урочистою церемонією нагородження.

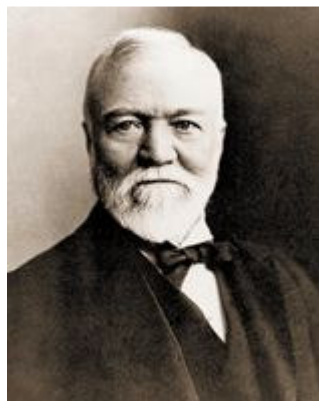
Переможці премії отримують 30,000 фунтів стерлінгів (трохи більше 52 тисяч американських доларів), а також бронзову статуетку «Bessie», створену скульптором Грізель Найван (Grizel Niven).

Цікаві факти

- До складу суворого журі, певна річ, входять тільки жінки. І то не випадково, адже ніхто об'єктивніше за них не зможе оцінити жіночої творчості (так принаймні вважають самі організатори премії).
- Спочатку спонсором премії виступала компанія Орандж, яка надавала телекомунікаційні послуги. Проте 2012 року компанія припинила фінансування премії. З початку 2014 року спонсором премії є бренд алкогольних напоїв Бейліз.
- 2005 року премію ледь не отримала наша співвітчизниця (якщо так, звісно, можна назвати Марину Левицьку, британку українського походження) за роман «Коротка історія тракторів українською мовою». Проте програшем вона, мабуть, не надто засмутилася, бо була нагороджена премією Вудхауза за найкращу гумористичну книжку.

Медаль Карнегі

Медаль Карнегі- британська щорічна премія в галузі літератури для дітей та юнацтва.

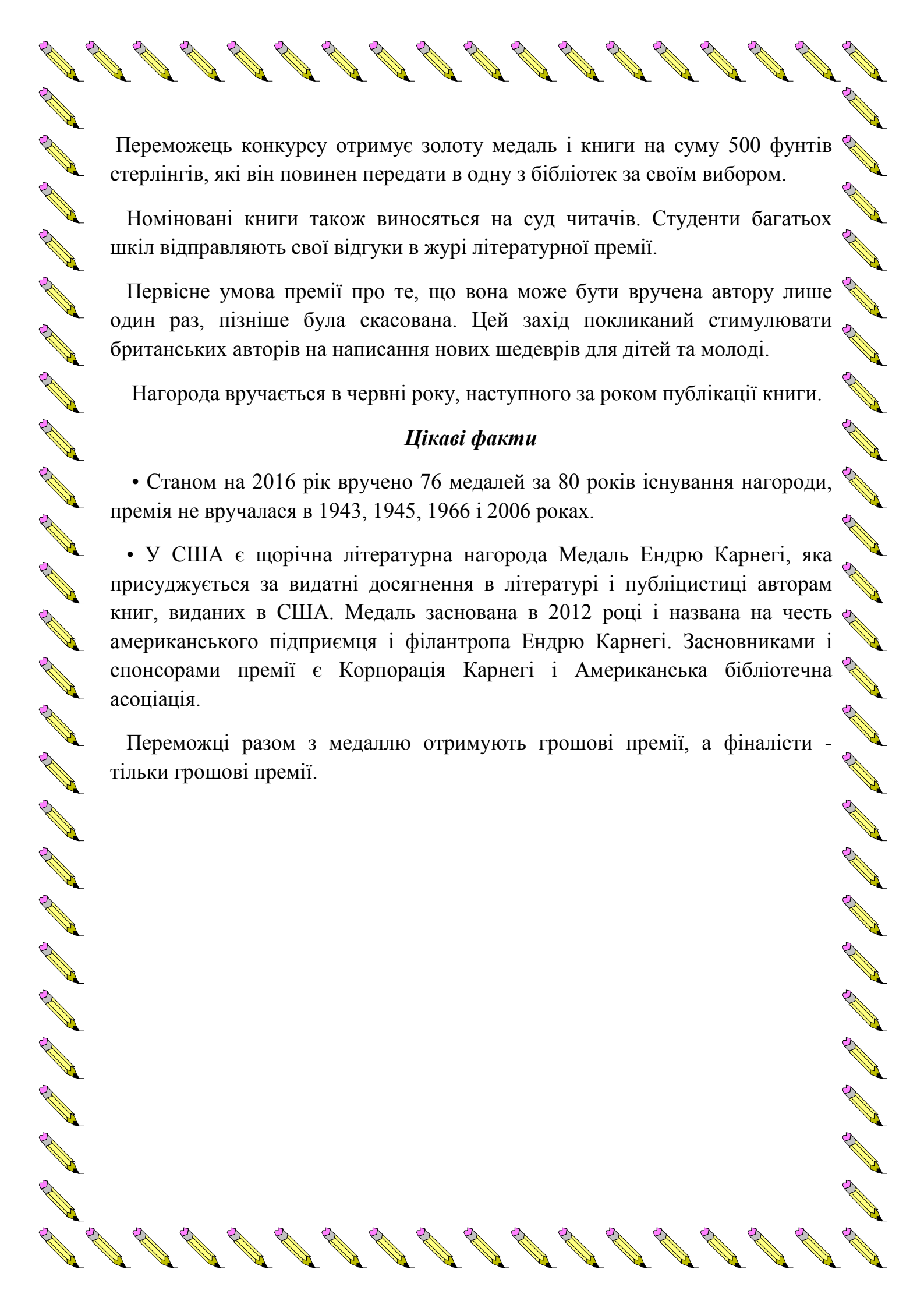
Премія вручається з 1936 року Королівським інститутом бібліотечних та інформаційних працівників (Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP)). Премія позиціонується у Великобританії як «найстаріша і найбільш престижна нагорода за дитячу книгу».

Названа вона на честь шотландського філантропа Ендрю Карнегі.

На премію можуть претендувати тільки англomовні книги, видані вперше у Великобританії протягом року. У складі журі 13 дитячих бібліотекарів від Youth Libraries Group CILIP. Ч

лени CILIP номінують книги у вересні і жовтні, після закриття року видання. Допустимі номінації оголошують восени. Школярі читають номіновані книги і відправляють свої коментарі. Короткий список номінантів оголошують у березні, а переможця у червні.

Переможець конкурсу отримує золоту медаль і книги на суму 500 фунтів стерлінгів, які він повинен передати в одну з бібліотек за своїм вибором.

Номіновані книги також виносяться на суд читачів. Студенти багатьох шкіл відправляють свої відгуки в журі літературної премії.

Первісне умова премії про те, що вона може бути вручена автору лише один раз, пізніше була скасована. Цей захід покликаний стимулювати британських авторів на написання нових шедеврів для дітей та молоді.

Нагорода вручається в червні року, наступного за роком публікації книги.

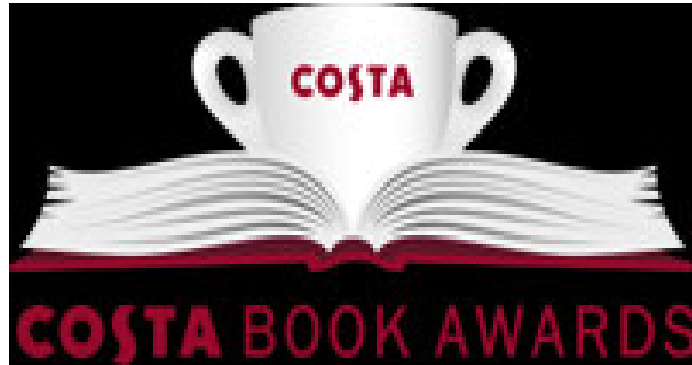
Цікаві факти

- Станом на 2016 рік вручено 76 медалей за 80 років існування нагороди, премія не вручалася в 1943, 1945, 1966 і 2006 роках.

- У США є щорічна літературна нагорода Медаль Ендрю Карнегі, яка присуджується за видатні досягнення в літературі і публіцистиці авторам книг, виданих в США. Медаль заснована в 2012 році і названа на честь американського підприємця і філантропа Ендрю Карнегі. Засновниками і спонсорами премії є Корпорація Карнегі і Американська бібліотечна асоціація.

Переможці разом з медаллю отримують грошові премії, а фіналісти - тільки грошові премії.

Премія Коста

Премія Коста, до 2006 року Уїтбредовська премія - одна з найбільш авторитетних літературних премій Великобританії.

Заснована в 1971 році і присуджується Асоціацією книгопродавців Великобританії. Претендувати на премію, поряд з британськими письменниками, можуть також автори з Ірландії.

Спочатку називалася Уїтбредовська літературна премія (Whitbread літературних премій - за назвою фірми-спонсора Whitbread Group), потім (1985) була перейменована в Whitbread Book Awards. У 2006 році спонсором премії стала дочірня компанія Whitbread Group - Costa Coffee, яка володіє мережею кав'ярень і магазинів і премія була перейменована.

У 2006 році обов'язки головного спонсора взяла на себе входить в Whitbread Group компанія Costa Coffee, що володіє 600 дрібнооптовими магазинами з продажу кави та 200 кав'ярнями на території Великобританії, в зв'язку з чим премія була перейменована.

Відмінна особливість літературної премії Коста - це орієнтація, перш за все, на широке коло читачів, прагнення пропагувати читання і зробити його модним, що, безумовно, позначається на виборі номінантів і переможців.

Премія присуджується щорічно в п'яти номінаціях: «Роман», «Кращий перший роман», «Біографія», «Дитяча література», «Поезія».

Лауреати отримують по 5000 фунтів стерлінгів. З п'яти лауреатів вибирається абсолютний переможець, який отримує 30 тисяч фунтів

стерлінгів. Його твір носить титул «книга року». Переможців оголошують у січні наступного року.

Серед відзначених премією Коста книг року - твори таких відомих авторів, як Брюс Чатвін, Шеймус Хіні, Джеффри Хілл, Філіп Пулман, Кадзуо Ісігуро та ін.

Цікаві факти

- Нагороду за кращу книгу року вручали 11 разів, з 1985 року. У минулому році її отримала дитяча книга Дерево Лі («Дерево брехні») Франссіс Хардінг.
- У 2016 році серед фіналістів Коста книга премії 2016 переважають письменниці.

Медаль Джона Ньюбері

Медаль Джона Ньюбері— американська щорічна літературна премія, яка присуджується авторові за видатний внесок в американську літературу для дітей. Вручається з 1922 року.

Книжка-претендент на нагороду має бути опублікована англійською мовою минулого року в США, бути орієнтованою на дитячого читача та повинна сприяти розвитку літератури. Її автор має бути громадянином або постійним жителем Сполучених Штатів.

Медаль Джона Ньюбері присуджується Асоціацією бібліотечного обслуговування дітей. Це найбільша у світі організація для підтримки та поліпшення бібліотечного обслуговування дітей і є новатором у своїй галузі. Мережа ALSC налічує понад 4200 дитячих та юнацьких бібліотек, експертів з дитячої літератури, видавців, бібліотекарів, шкільних викладачів тощо. У межах організації діють понад 60 різних комітетів.

Медаль Ньюбері - перша дитяча літературна премія в світі. Разом з Медаллю Кальдекотта, вважається однією з двох найпрестижніших премій США у сфері дитячої літератури.

Отримати Ньюбері для американського дитячого письменника значить майже те ж саме, що отримати Нобелівську премію з літератури.

Ввести нагороду запропонував Американській бібліотечній асоціації Фредерік Г. Мелчер на зібранні 22 червня 1921 року. Рішення остаточно ухвалила Виконавча рада ALA 1922 року. Медаль назвали на честь

англійського книговидавця XVIII століття Джона Ньюбері, який написав першу книжку для дітей під назвою "Маленька гарненька кишенькова книжечка" (1744).

Офіційну мету нагороди сформулювали так: "Заохочувати оригінальні творчі роботи у сфері книжок для дітей. Звернути особливу увагу громадськості, що внесок у літературу для дітей заслуговує такого ж визнання, як і поезія, п'єси чи романи. Надати тим бібліотекарям, які присвятили професійні зусилля служінню юним читачам, можливість заохочувати хороших авторів у цій сфері".

Дизайн бронзової медалі розробив американський скульптор Рене Поль Шамбеллан 1921 року. На ній зображений письменник, який вручає хлопчикові й дівчинці книжку. На зворотному боці медалі, згідно із задумом

дизайнера, пишеться ім'я переможця та дата.

Кращу книгу обирає комітет, що складається з фахівців з дитячої літератури. Члени журі Ньюбері призначаються або номінуються членами Американської бібліотечної асоціації.

Переможця оголошують щороку в січні. Книга відразу ж з'являється в книжкових магазинах і бібліотеках (у багатьох з них навіть є спеціальні відділи для книг - володарів медалі Ньюбері), а вчителі додають її у шкільну програму.

Крім самої медалі вручається спеціальна нагорода тим, хто зайняв друге місце що також вважається дуже престижним. Єдиний раз (в 1968 році) обидві нагороди дісталися одному і тому ж автору - Елейн Лобл Конігсбург - за книги "З архіву місіс Базиль Е. Франквайлер, найзаплутанішого у світі" і "Дженніфер, Геката, Макбет, Вільям Маккінлі і я, Елізабет".

Цікаві факти

Більше одного разу Медаль Ньюбері отримували лише 6 авторів: Е.Л. Кенігсберг, Джозеф Крамголд, Лоїс Лоурі, Кетрін Патерсон, Елізабет Спір та Кейт ДіКамілло.

10 років між преміями. Кейт ДіКамілло стала лауреатом премії Ньюбері-2014 за книгу «Flora and Ulysses: The Illuminated Adventures». Першу медаль американська письменниця отримала 2004 року (за книгу «Пригоди Деспера»).

Раніше Бібліотека Конгресу назвала ДіКамілло новим Національним послом дитячої літератури.

«Маленька гарненька кишенькова книжечка», видана Ньюбері, стала попередником серії книг-іграшок, надзвичайно популярних в Англії у вікторіанську епоху. Книга була невеликого (кишенькового) розміру, зручною для дитини. В магазині Ньюбері вона коштувала шість пенсів, але, у разі покупки двох примірників, покупець отримував у подарунок подушечку для шпильок з червоною і чорною сторонами. Це було не просто способом залучення покупців, а й відображало світогляд Джона Ньюбері. Дитина, що отримувала подушечку для шпильок, повинна була увіткнути шпильку в червону сторону подушечки за хорошу поведінку або в чорну, якщо вона погано себе поводи́ла. «Маленька гарненька кишенькова книжечка» містила повчальні рекомендації - «Як зробити Томмі хорошим хлопчиком і Поллі - хорошою дівчинкою», а також вірші, прислів'я та пісеньки для вивчення алфавіту.

***Міжнародні
літературні премії***

Робота

учениці 208 групи

«Оператор комп'ютерного набору.

Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних»

Савсюк Вікторії